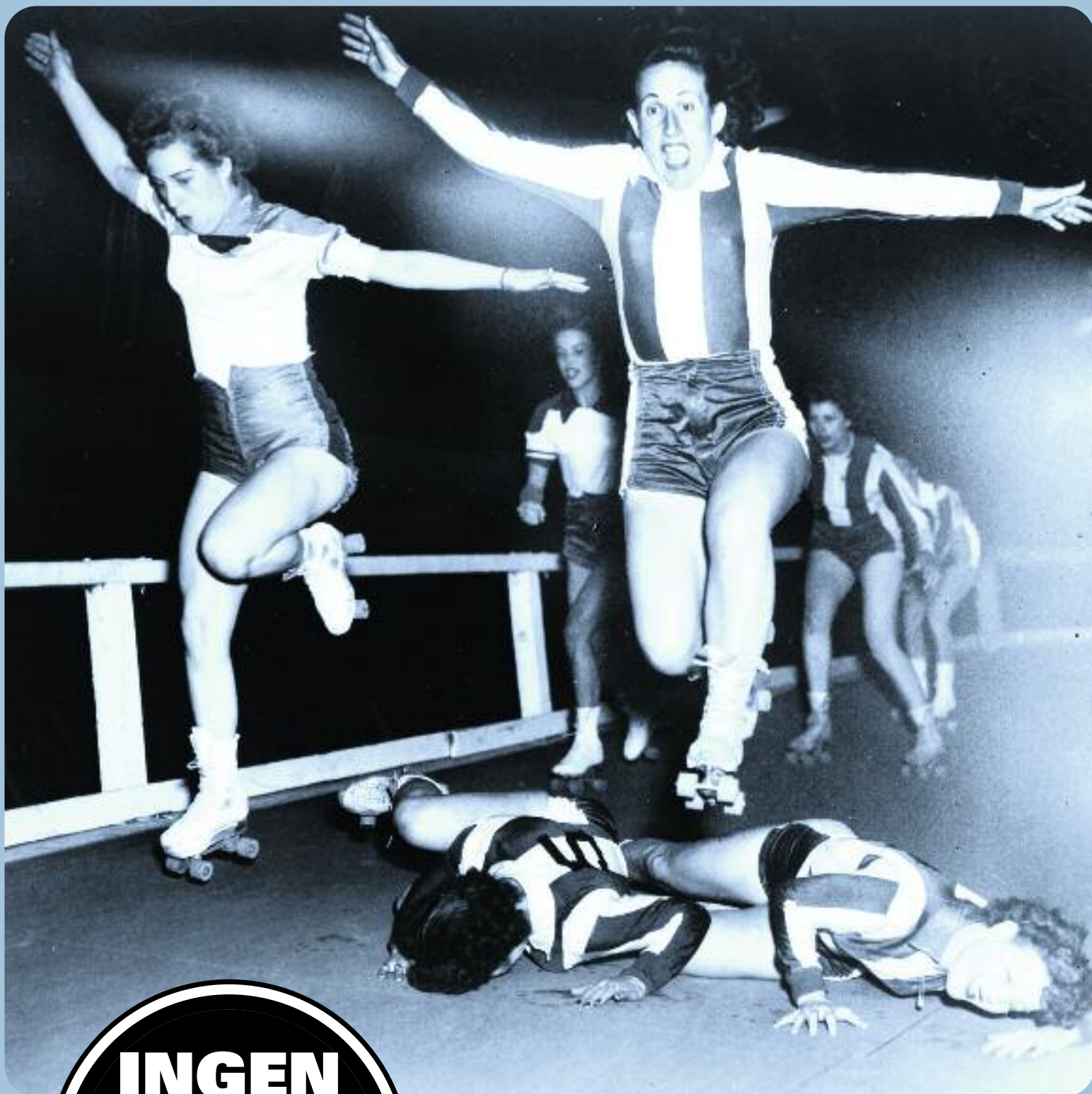

A close-up photograph of a male referee with long, wavy brown hair and a goatee. He is wearing a black and white striped referee shirt. He is holding a bright red card in his right hand, pointing it directly at the camera. His expression is serious and intense. The background is a dark, textured wall.

MED IDRETTE MOT HOMOFOB

**INGEN
ER SOM
ALLE
ANDRE**

Norges eneste magasin for homofile, lesbiske, bifile og transpersoner.
Blikk kommer ut hver måned og kan kjøpes i Narvesen.
Du kan også lese Blikk på biblioteket eller abonnere på bladet.
Blikk Nett har skeive nyheter hver dag på blikk.no

BLIKK

www.blikk.no

Med idretten mot homohets

I OKTOBER 2006 sa forsker Heidi Eng på Dagsrevyen at det var to homofobe arenaer igjen i Norge; idretten og kirken. Forskjellen var at i kirken diskuterte man temaet, i idretten var det helt stille. Og der man ikke snakker om diskriminering og hets, har de dessverre gode vekstvilkår.

Men så tok vi i idretten tak i temaet. Idrettsforbundet tok utfordringen fra Norsk Folkehjelp og LLH – Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner, og sammen har disse tre organisasjonene, med støtte fra Barne- og likestillingsdepartementet, gjennomført prosjektet «Med idretten mot homohets» fra 2007 og ut 2009.

Jeg er ikke stolt over at idretten var så trege med å adressere dette temaet, men jeg er stolt over hvordan vi tok tak i det når vi først kom i gang.

Jeg er stolt over at idretten i denne perioden har gjennomført det største homoprojektet i Norge utenfor homoorganisasjonene selv og offentlig forvaltning. Jeg er stolt av at vi gjennom prosjektet har kunnet bidra med erfaring til arbeidet mot homohets i skole og arbeidsliv.

Jeg er spesielt stolt over at vi er blant de idrettsorganisasjonene som er kommet lengst med dette temaet i den internasjonale idrettsfamilien og at vi også har tatt opp temaet på IOC's konferanse «Sport for All» og på kongress for de europeiske olympiske komiteer.

MEN MEST er jeg stolt over det mangfoldet vi har, og som nå i større grad er synlig i norsk idrett. Vi må samtidig erkjenne at det alltid kan

bli bedre, og dette skal vi jobbe med. Vi er glade for at vi har gode og synlige forbilder, noen i kraft av å være åpne med at de har partner eller kjæreste av samme kjønn, og noen i kraft av at de er klare på sine gode og positive holdninger. I dette arbeidet er vi helt avhengig av å ha både åpne homofile og åpne heterofile forbilder.

Homohets angår oss alle. Homohets rammer både homofile og heterofile. Homohets har dessverre gode vekstvilkår om man behandler det som et tabu. Derfor er det viktig at vi tør snakke om det på alle nivåer innen idretten, uavhengig av hvilken legning den som tar opp temaet har.

Og vi må lytte ekstra til hva unge utøvere sier om å ta opp temaet, slik som for eksempel en ung utøver på 21 år sa i et intervju med Fædrelandsvennen i juli 2009. I Irenes klubb hadde de aldri tatt opp temaet homofili: «Jeg håpet at de kunne ta det opp, bare i fem minutter, og si at det finnes homofile og at man skal ha like mye respekt for dem. I klubben lærte vi å ha respekt for de eldre og de med en annen hudfarge, men jeg hørte dem aldri snakke om homofili».

DET SAMME har også åpne homofile utøvere på toppnivå sagt. Noen må ta opp temaet, nevne det slik at unge jenter og gutter, som ikke ennå har tur å være åpne overfor sine idrettsvenner om at de blir forelsket i personer av samme kjønn, forstår at idretten er for alle, uavhengig av seksuell orientering.

Du kan ikke være nøytral til homohets. Enten er du tydelig på at homohets ikke skal tolereres, eller så kommuniserer du til dem rundt deg at du aksepterer det. Enten du egentlig gjør det eller ikke.

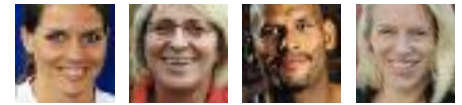
Norsk idrett skal ikke være verdinøytral. Vi skal ta stilling; for mangfold, for en åpen og inkluderende idrett, mot trakassering og hets. «Med idrett» skal også bety «mot homohets».

Jeg vil at alle som leser dette ikke skal være i tvil. Idretten skal være åpen og inkluderende for alle; homofile, lesbiske, heterofile, bifile og transpersoner.

Vi skal og må ta ansvar. Med idretten mot homohets.

Tove Paule, president i Norges idrettsforbund.

INNHold

4	10	14	21
GRO HAMMERSENG: – Man skal ikke undervurdere trenerens rolle i unge menneskers liv	KVA KAN DU GJERE? Som trener eller leiar kan du ikkje vere nøytral til homohets.....	MARIT BREVIK: – Skal idretten lykkes med å skape respekt og åpenhet om homofili, må forbund og idrettslag selv rydde opp i negative holdninger.....	ANTON HYSÉN: «Hvor i helvete er alle de andre?».....
JOHN AMAECHI: Den tidligere NBA-stjernen kom ut av skapet etter at han avsluttet sin femten år lange basketballkarriere.....	NORGES BASKETBALLFORBUND: Har eget opplæringsmaterieil for unge trenere med temaet homofili som en naturlig del av innholdet	HOMO OG KANARI: Vidar Evje er hundre prosent «kanarifugl», åpen homo og en av frontfigurene blant 4000 Lillestrøm-supportere	ARE GRONGSTAD: Den første homofile eliteserispilleren i norsk herrehåndball som sto fram.....
ANNIKEN HUITFELDT: Statsråden har stor tillit til at voksne i den organiserte idretten i Norge tar homofobi på alvor	RESPEKT PÅ BANEN: Akershus fotballkrets har innført kampkarantene som straff mot homohets	ANDREAS SELLIAAS: For sånn løper Ståle.....	

Med idretten mot homohets

Dette heftet er et resultat av prosjektet «Med idretten mot homohets». Prosjektet var et samarbeid mellom Norges idrettsforbund, Norsk Folkehjelp og LLH – Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner, og var delfinansiert av Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet. Ta kontakt på: homohets@idrettsforbundet.no

UTGIVER
Norges idrettsforbund
0840 Oslo
Tlf: 21 02 90 00
nif-post@idrettsforbundet.no
www.idrett.no
Trykk: Merkur-Trykk

PRODUKSJON
Blikk AS
Pb 8875, 0028 Oslo
Tlf: 22 33 44 55
post@blikk.no
Redaktør: Erna Bøyum
Layout: Tron Hirsti

BIDRAGSYTERERE
Stine Aleksandersen
Kjersti Eidem Dyrhaug
Reidar Engesbak
Sissel Flatland
Geir Owe Fredheim

Lillian Jensen
Lars Johnsen
Andreas Selliaas
Margarethe Standberg
Håvard B. Øvregård

Gjengivelse av hele eller deler av innholdet er ikke tillatt uten avtale med NIF/Blikk.

NORGES IDRETTSFORBUND

BLIKK

«Norsk idrett skal ikke være verdinøytral. Vi skal ta stilling; for mangfold, for en åpen og inkluderende idrett, mot trakassering og hets. 'Med idrett' skal også bety 'mot homohets'.»

Gro Hammerseng i aksjon mot Slovenia under håndball-EM i 2010.

GROS TØFFE TRE

– Man skal ikke undervurdere trenerens rolle i unge menneskers liv, sier Gro Hammerseng, som synes norske trenere skal bli tøffere og tørre å snakke høyt om homofili og homofobi. Tekst: Kjersti Eidem Dyrhaug.

FOTO: VIDAR RUDJANBALL OVER PRESS

NERE

□ Gro Hammerseng mener målet bør være at alle som driver med idrett i Norge, får vite at de kan være akkurat den de er.

– Ingen form for diskriminering må tolereres og ungdom må være trygge på at treneren deres er en person som kan prate med dem om alt og som støtter dem uansett. Ingen unge mennesker skal gå rundt og være redde for å bli utstøtt. Idrett skal være gøy!

Selv mener hun at trenerne hennes opp gjennom årene har hatt mye å si for at hun er blitt åpen og trygg.

– Trenerne mine, i kombinasjon med foreldrene mine, har drillet inn selvtillit i meg. De har hatt en genuin interesse av at jeg skulle utvikle meg som menneske. At jeg skulle føle at jeg var bra i meg selv og ha tro på Gro.

Men ingen av trenerne hennes tok opp homofili som et eget tema.

– I ettertid tenker jeg at det hadde vært fint hvis de hadde gjort det. Særlig da jeg var yngre. Samtidig var jeg heldig fordi jeg var sterk og trygg. Men alle er ikke det. Likevel vil jeg si at trenerne mine fylte den viktigste rollen en trener kan ha: De fikk meg til å føle at de brydde seg om meg som menneske.

VIL HA NISO MED

– Hvorfor valgte du å være åpen om at du er homofil?

– For meg er det det alminneligste i verden, men jeg skjønte at temaet ikke var den alminneligste ting i verden for alle andre. Når jeg

får vite at det betyr noe for ungdom å se at det er fullt mulig å være kjent idrettsutøver og leve åpent homo, og at man ikke er rar eller unormal fordi man elsker en av samme kjønn, så er det god grunn nok til å være åpen.

Som varastyremedlem i Norske Idrettsutøvers Sentralorganisasjon har Hammerseng vært en forkjemper for at NISO skal sette i gang et eget prosjekt mot homofobi.

– Hvorfor synes du det viktig at homofobi er et tema i barne- og ungdomsidrett?

– Fordi det er mye uvitenhet og fordommer der ute. Det er en realitet at det i mange miljøer i idretten finnes folk som er redde for å stå fram. Som skammer seg over å være homo og føler seg helt alene. Jeg skal ikke påberope meg at jeg har en fasit for hvordan man skal gå fram, men det bør gjøres til en uttalt selvfølge at noen mennesker er homo. Hvis noen fryses ut på grunn av legning, skal det markeres tungt at det ikke er i orden.

EN Å VÆRE TRYGG PÅ

På bakgrunn av egen erfaring, vil Hammerseng gjerne gi noen råd til trenere som vil jobbe med temaet. Vi gir henne derfor en konkret oppgave.

– La si at en trener for et jenter 16-lag, tror at en eller flere av dem er lesbiske, men at de er milevis fra å komme ut av skapet. Hvordan synes du en trener skal håndtere det?

– For det første skal jo ingen tvinges ut av skapet, så det er ikke det som er målet. Det viktigste med å være en god trener, er å være interessert i ungdommene. Vis at du er en de kan være trygg på. En god trener bør kunne snakke om diskriminering av alle typer og alltid ha i bakhodet at noen kan være homo. Ofte reiser man på cup sammen både guttelag og jentelag, og da er det mye flørt og fnising. En måte en trener kan være åpen på, er å snakke kjønnsnøytralt. Stille spørsmål som: «Er det en spesiell gutt eller jente du liker da?». Slik kan en trener vise på en selvsagt måte at ikke alle er like og at det er rom for at noen på laget kan være homo.

– Tror du det er mindre rom for homofile gutter i idretten?

– Det er nok vanskelig å være homse i noen idretter. Veldig få er synlige, og i idretter som fotball og hockey tror jeg nesten ikke det er →

«Marit Breivik er åpen, varm og omsorgsfull. Og kompromissløs når det kommer til diskriminering og intoleranse. Det har aldri vært noe problem å være homo på landslaget».

Gro Hammerseng

FOTO: VIDAR RUJUD/ANBELL OVER PRESS

Gro Hammerseng er kåret til vinner av flere gjeve priser; Verdens Beste Spiller (IHF 2007), All-Star team: Beste playmaker (EM 2010) og Årets lagspiller på den Norske Sportsgalla (2011).

«Likevel vil jeg si at de trenerne mine fylte den viktigste rollen en trener kan ha: De fikk meg til å føle at de brydde seg om meg som menneske.»

Gro Hammerseng

noen i det hele tatt. Man er ikke MANN nok som homo, og vi hører enkelte menn ytre at de blir kvalme av å se menn kysse. Det er holdninger som må adresseres tidlig. Hvis ikke tror jeg mange slutter i idretten, eller aldri tør være åpen.

FÅ MED FORELDRENE

«Homo» er et av de mest brukte skjellsordene i skolen. Eksempelene er mange på at det samme skjellsordet også dukker opp i garderoben og på banen. Hammerseng synes trenerne som hører dette brukt, skal reagere kjapt.

– Du må si fra til de det gjelder med en gang du hører noe, og så er det aktuelt å ta opp temaet i et fellesmøte med laget. Snakke om homofili og fortelle hvorfor det er nulltoleranse for diskriminerende holdninger og kommentarer. Det kan sikkert være lurt å snakke med spillerne én og én også.

Hammerseng mener også det er en idé å arrangere et møte med foreldrene i forkant av fellesmøtet.

– Det er lettere for foreldrene å snakke med barna sine. Det krever selvfølgelig at foreldrene er oppegående, men jeg tror det kan skape en

kollektiv bevissthet og et press for å ha gode holdninger.

– Hva hvis noen bruker argumenter om at homofili er uforenelig med religion eller kultur?

– Jeg synes det bør være klinkende klart hvilke regler som gjelder på laget. At alle har plass. Take it or leave it. Kanskje noen fra konservative hjem vil ha veldig godt av at det snakkes høyt om at det er naturlig, vanlig og akseptert å være homo.

EN HELT HVERDAGSLIG SAK

Hammerseng er ikke enig med dem som måtte mene at det å snakke om homofili og homofobi, er det samme som å «gjøre et stort nummer av det hele tida».

– Nei, det er jo ikke sånn at man presser fram homofili hvis man snakker om temaet. Før tenkte jeg selv at det kanskje ikke var noe poeng i å «mase» sånn. Nå har jeg skiftet mening. For det første er det jo en helt hverdagslig sak. For det andre så tenker jeg at så lenge noen føler seg ensomme eller latterliggjort fordi de er homo, så er det jo et tema.

Hun er heller ikke enig med dem som ikke velger å snakke om temaet fordi de regner med at «det er en selvfølge at det er greit».

– Det er ingen selvfølge. Hvis man ikke snakker om homo, blir det usynlig.

For Hammerseng er det viktig at temaet tas opp i felleskap før det oppstår en mobbesituasjon.

– Hva med å ha et fast opplegg man legger til en klubbkveld? Hvor man tar opp flere temaer som for eksempel rasisme, spiseforstyrrelser, homohets. Det trenger ikke være en big deal. Snarere en selvfølgelig del av bygging av felleskap og lagånd, foreslår Hammerseng, som vet at en del trenere ikke aner hvordan de skal forholde seg til temaet.

– Noen vil synes det er vanskelig å finne en innfallsvinkel. Akkurat som det er vanskelig å finne innfallsvinkel til temaer som spiseforstyrrelser. Men man må tørre selv om man eventuelt synes det er ubehagelig.

NYTT UNDERVISNINGSMATERIELL

Hennes råd til trenere som synes det er vanskelig, er at de skaffer seg hjelp.

– Stort sett er det flere trenere på et lag. Eller en oppmann eller andre voksne knyttet til foreningen. Finn noen som er gode til å snakke. Hvis jeg hadde bodd på Gjøvik, eller de gangene jeg er hjemme, kunne jeg sikkert stukket opp i hallen. Og det er flere som meg.

– Hva med obligatorisk kursing?

– Det hadde vært nyttig at alle trenere fikk vite litt mer om hvordan de skal forholde seg til temaer som homofili, spiseforstyrrelser, omsorgssvikt, rasisme og så videre. Jeg vet det

«Det er en realitet at det i mange miljøer i idretten finnes folk som er redde for å stå fram. Som skammer seg over å være homo og føler seg helt alene»

Gro Hammerseng

også handler om tid og ressurser, men det kan da ikke være helt umulig å gjennomføre det? Jeg synes dessuten ledere i alle idrettslag burde nedfelle noen faste punkter og retningslinjer, og at alle klubber fikk tilgang til nytt og godt undervisningsmaterieell.

– Hva gjør man hvis treneren er homofob?

– Det er dessverre slik at det finnes noen trenere med dårlige holdninger, i hvert fall hvis du spør meg. Det hadde vært enklere hvis alle var enige i at det ikke burde være plass til diskriminering på grunn av kjønn, hudfarge eller legning i idretten. Slik er det jo ikke. Etter mitt syn er det ikke i orden at en trener er homofob. Det er sikkert folk som er uenige, men i min verden er det ikke det.

KOMPROMISSLØS BREIVIK

Gro Hammerseng begynte å spille håndball da hun var ti år gammel. I år har hun 20-årsjubileum som håndballspiller. Henne erfaring med ulike trenere er med andre ord lang. Noen er bedre enn andre, rett og slett.

– Marit Breivik er åpen, varm og omsorgsfull. Og kompromissløs når det kommer til diskriminering og intoleranse. Det har aldri vært noe problem å være homo på landslaget.

– Bør det være et trenerkrav å kunne snakke om homofobi?

– Det burde være et krav om at trenere alltid skal kunne snakke åpent om homofili og jobb mot dårlige holdninger. Hvis vedkommende ikke klarer det på en tilfredsstillende måte, synes jeg ikke personen skal få lov til å være trener.

– Og hva hvis treneren er homo? Bør vedkommende være åpen?

– Jeg synes homofile trenere skal være seg selv. Realisten i meg tenker at det kanskje ikke alltid er like lett, men det prøver jeg å overhøre akkurat nå. ■

Med idretten mot homohets

– EIT PROSJEKT FOR AUKA MANGFALD OG LIKEVERD

■ Prosjektet vart gjennomført i perioden mai 2007–desember 2009.

■ Prosjektet var eit samarbeid mellom Norsk idrettsforbund, Norsk Folkehjelp og LLH – Landsforeninga for lesbiske, homofile, bifile og transpersonar. Barne- og likestillingsdepartementet deltok med finansiering.

TEMA:

Levekår, livskvalitet og openheit for homofile, lesbiske, bifile og transpersonar

ARENA:

Organisert idrett.

FØREMÅL:

■ Idretten som ein open og trygg arena der homofile, lesbiske, bifile og transpersonar kjenner seg heime

■ Førebygge og motkjempe diskriminering i samfunnet gjennom arbeid mot homohets i organisert idrett.

■ Betre levekår og livskvalitet til homofile, lesbiske, bifile og transpersonar.

DELMÅL:

■ Synleggjere og alvorleggjere diskriminering og utestenging på bakgrunn av seksuell orientering.

■ Fremme idrettspolitisk arbeid mot diskriminering på bakgrunn av seksuell orientering.

■ Utarbeide og fremme tiltak som motverkar homohets og homofobi, inkludert bevisstgjering og haldningsutfordrande metodar.

■ Gjennom idretten fremme gode førebilete og sunne haldningar til ulik seksuell orientering.

■ Bidra til at arbeid mot diskriminering på bakgrunn av seksuell orientering inngår i idretten si ordinære verksemd.

Prosjektet var forankra i «Idrettspolitisk dokument 2007–2001»:

1.6 Toleranse og likeverd

MÅL:

Å utvikle toleranse, forståelse og skape erkjennelse av menneskers likeverd for å unngå diskriminering, trakassering og hets.

STRATEGI:

■ Det er nulltoleranse for diskriminering og trakassering uansett kjønn, etnisk bakgrunn, livssyn, seksuell orientering og funksjonshemming.

■ Lesbiske, homofile og bifile er til forskjell fra mange andre minoritetsgrupper en usynlig gruppe. Det er derfor en ekstra utfordring å bidra til formidling av kunnskap og informasjon slik at denne gruppen aksepteres innenfor idretten.

ANSVAR:

Alle organisasjonsledd.

Arbeid med homohets og seksuell orientering er frå 2010 integrert i det ordinære arbeidet til Idrettsforbundet sitt sentrale sekretariat.

Kontakt oss på:

E-post: homohets@idrettsforbundet.no

Tlf: 21 02 90 00

Skal fleire tore å vere opne lesbiske/homofile i idretten må trenarar og leiarar hjelpe til med å redusere frykta for det verste. Som aktiv spelte Lars Richard Bache (midten) i Bærum. Les intervju med Bache på motstående side.

KVA KAN DU GJERE?

Som trenar eller leiar kan du ikkje vere nøytral til homohets. Enten tek du tydeleg avstand frå homohets, eller så kommuniserer du til utøvarane dine at det er akseptert.

Tekst: Håvard B. Øvregård.

Forsking fortel oss at unge lesbiske og homofile er overrepresentert som offer for vald og mobbing, samt at det er mange gongar høgare frekvens av sjølv mordforsøk og sjølv mord i denne gruppa. Noko av grunnen til det siste er truleg at unge lesbiske og homofile er usikre på om dei vil bli akseptert som den dei er i familie, venneflokk – og idrettslag.

Når ei ung jente eller ein ung gut har funne ut med seg sjølv at ho/han er lesbisk/homo, noko som for mange tek både tid og energi, så er det neste steget å fortelje om dette til familie og vennar. I denne situasjonen er det vanleg at jenta/guten er redd for kva som vil skje når andre får vite det. Mange er redd for negative reaksjonar og utestenging. Denne frykta er

ikkje basert på ei vurdering av kva som er mest sannsynleg, men frykta for det verste som kan skje.

Dersom familie, vennar – og trenarar og leiarar i idrettslaget – har gjeve tydelege signal på at ein har gode haldningar om homofili, så er «det verste som kan skje» mindre farleg. Det er viktig å tenkje på at dine gode og positive

FOTO: SISSEL FLATLAND

grunn, noko som stundom gjer at utøvaren sluttar med idrett. Skal fleire tørre å vere opne lesbiske/homofile i idretten, må trenarar og leiarar hjelpe til med å redusere frykta for det verste.

KVA KAN DU GJERE?

Jau, du som trenar og leiar kan gje ei klar melding på førehand. Trenaren kan til dømes gje eit klart signal på første treninga med ei ny gruppe / eit nytt lag. Dette kan til dømes vere å seie at «vi har nulltoleranse for hets, om du er kvit eller svart, homo eller hetero, betyr ikkje noko her».

Her er det viktig å nemne ordet homo, men du treng ikkje snakke meir om det. Ein trenar som tør å seie ordet homo i ein slik samanheng, som tek opp temaet i det heile, kommuniserer at ho/han er open og tolerant på temaet. Dette gjer utøvaren trygg, og opnar for at utøvaren kan vere open når, og på den måten, ho/han kjenner naturleg.

I idretten skal vi ha nulltoleranse for hets og trakassering. Dette gjeld også homohets. Om trenar/leiar ikkje reagerer tydeleg og med ein gong om ein skulle høyre homohets, så gjev ho/han eit signal om at homohets er akseptert, trass i at ho/han eigentleg ikkje meiner dette.

Så, korleis kan du ta tak i dette? Når du høyrer ord som «homo», «homse», «lesbe», «soper» eller liknande, skal du ta tak i det med ein gong. Du kan spørje: «Kva meinte du med det?» Ver tydeleg på at homohets/homo som skjellsord ikkje vert akseptert i klubbssamheng. Gjer dette heilt uavhengig av om du kjenner til at det er homofile/lesbiske på laget.

Det er ikkje lov med homohets i konkurranse eller kamp, då skal dommar/arrangør gje sanksjonar. Det som ikkje er lov i kamp skal sjølv sagt heller ikkje vere lov på trening, i garderobe eller på veg til og frå idrettsarrangement.

TA OPP TEMAET

Homofili er for mange eit nytt og ukjent tema som ein kjenner seg utrygg på å snakke om og ta opp. Dette gjeld også idrettsleiarar og trenarar. Difor er det viktig at temaet vert teke opp på kurs og møteplassar.

Kontakt gjerne idrettsforbundet sentralt for å få innleiar eller materiell. Ein trenar eller leiar som har fått prata om og reflektert over temaet på ein slik idrettsintern arena, vil vere tryggare og mindre usikker på temaet når det skulle kome opp hjå utøvarane.

Idretten reflekterer samfunnet, både på godt og vondt. Men idretten er basert på respekt og glede, og dette har vi alle eit ansvar for å formidle og synleggjere. Vi som er trenarar og leiarar har stor makt som gode førebilete, denne skal vi bruke. Med idretten – mot homohets. ■

På hjemmebane

Å være åpen i fotballmiljøet er ikke så farlig å som mange tror, ifølge Lars Richard Bache. Fotballtreneren angrer ikke et sekund på at han tok steget ut av garderoben og inn på banen.

Tekst: Sissel Flatland.

□ Lars Richard Bache spilte aktivt fotball til han var tretti, og da en kneskade satte stopper for egen karriere ble han trener. Nå har han gjennom ti år vært åpen homo og trener for noen av landets største fotballtalenter, først i Drøbak/Frogn, siden i Follo og Lillestrøm. Nå er Lars Richard Bache fotballtrener for junior-elitelaget til Bærum der spillerne er fra 16 til 19 år.

Fotball har vært en stor del av livet til Lars fra han var guttunge og spilte i skolegården. Han skjønte at han var homofil da han gikk i 7. klasse, og 16 år gammel fortalte han det til bestekompen. Hemmeligheten ble mellom de to.

Vendepunktet for Lars kom da han ble 22 år og begynte på lærerskolen. Intellektuelle og mer krevende samtaler i studentmiljøet gjorde at han begynte å tenke mer alvorlig over valgene han kanskje måtte ta hvis han skulle leve livet fullt og helt. Han gikk i tenkeboksen og funderte på hva han skulle gjøre med livet sitt. Lars innså snart at han måtte fortelle familie, venner og fotballmiljøet om hvem han var for å komme videre. Men han var redd for reaksjonene fra folk.

– Jeg husker en gang da jeg var på den lokale puben på Nesodden. En ganske macho ishockeyspiller, som var en venn av meg, spurte om jeg var homo. «Ja», svarte jeg. Det tok en liten stund før han reagerte, men så sa han: «Ja, men det er greit, det».

Alle tankene hans om hvor vanskelig det kom til å bli å være Lars og homo, slo ikke til. Tvert imot viste det seg faktisk å være uproblematisk. Etter hvert ble det flere og flere som fikk vite «det», og i 2000 sto han fram som Norges første fotballhomo i Aftenposten – året før den tidligere Lyn-spilleren Thomas Berling, som sto fram i pressen etter at han sluttet.

– Hvorfor ventet du så lenge med å fortelle at du er homofil?

– I oppveksten hadde jeg ingen problemer med det, og hadde heller ikke behov for å fortelle det. Jeg var populær hos både jenter og gutter, var kaptein på fotballaget, hadde mange venner og var ganske trygg på meg selv, forklarer Lars, som ikke vil gå ut med noen garanti om at alle andre får det like lett som han selv da han sto fram.

– Men det er nok lettere enn det mange er redd for.

Han har aldri fått slengbemerkinger om at han er homo på fotballbanen. Hittil er han blitt møtt med positive reaksjoner og respekt både fra spillere og fra foreldrene til spillerne han trener.

– Jeg har en jobb å gjøre. På fotballbanen er jeg fotballtrener, ikke homo, understreker Bache.

«Det er viktig å tenkje på at dine gode og positive haldningar til homofile og lesbiske er 'hemmelege' for dine utøvarar fram til du har vore open om dine gode haldningar.»

haldningar til homofile og lesbiske er «hemmelege» for dine utøvarar fram til du har vore open om dine gode haldningar. Så utøvarar kan gå rundt og vere redd for din reaksjon heilt utan

FOTO: ARNT E. FOLVIK/DAGBLADET/ALL OVER PRESS

Marit Breivik mener at ledere og trenere aktivt må tørre å fronte budskapet om at homohets ikke er akseptabelt.

MARITS MEDISIN

– Skal idretten lykkes med å skape respekt og åpenhet om homofili, må forbund og idrettslag selv rydde opp i negative holdninger, sier Marit Breivik.

Tekst: Geir Owe Fredheim.

«For om du selv har opplevd å bli forelsket og glad i et annet menneske, så vil det være merkelig ikke å skulle unne andre det samme.»

Marit Breivik

□ Ifølge Breivik må det bli enighet om hvordan idretten skal kommunisere om dette internt.

– En måte å angripe utfordringene på, er at man i fellesskap setter ord på sine visjoner og verdsett. Norges idrettsforbund har for eksempel «idrett for alle» som motto. I Håndballforbundet snakker vi om verdiene «begeistring», «respekt», «innsatsvilje» og «fair play». Hvem er det som forpliktes av dette? Hva betyr egentlig disse ordene? Hvordan vil vi ha det i vårt lag, spør Breivik.

– Vi må jobbe for en bevisstgjøring rundt

disse begrepene. Det må ikke herske noen tvil om hvilken intern kultur som gjelder. Dessverre er det altfor mange som dropper å prate om temaet, og i mange tilfeller blir verdiene stående igjen som pynt, fastslår Breivik, som ble kåret til «Årets trener» i fire år på Idrettsgallaen og utnevnt til ridder av 1. klasse av St. Olavs Orden for sin «innsats som rollemodell i norsk idrett.»

INN I UNDERVISNINGEN

Den tidligere treneren for Norges kvinnelandslag i håndball, som nå jobber som coach for lagidretter i Olympiatoppen, tror idretten

«Hver enkelt må stille seg spørsmålet: Hvordan er du selv i kontakt med homofile? Hva skal du gjøre for at de føler seg velkommen i ditt miljø?»

Marit Breivik

lettere vil få bukt med negative holdninger til homofile dersom temaet blir en naturlig del av undervisningen i de ulike trenerutdanningene.

– Jeg har aldri sett at trenerutdanninger på forbundsnivå, eller toppidrettsnivå har hatt homohets som tema. Det bør ligge noen føringer for dem som jobber med yngre landslag at man snakker om hvor viktig det er med respekt og toleranse for homofile. I tillegg må temaet tas opp på ulike seminarer og fagmøter i forbundene og i Olympiatoppen, slik at budskapet videreføres til de som lager undervisningsopplegget.

Breivik er selv helt konkret når hun snakker om temaet.

– Vi må tørre å si «homo», «homofil» og «lesbisk». Hver enkelt må stille seg spørsmålene: Hvordan er du selv i kontakt med homofile? Hva skal du gjøre for at de føler seg velkommen i ditt miljø? Hva gjør du for at det skal bli lettere å prate om dette?

FATTIG SPRÅKBRUK

Breivik trekker en parallell mellom nedsettende uttalelser om kvinner og homofile, og mener norsk idrett må få bukt med kjønnsdiskrimineringen hvis den også skal lykkes med å redusere homohets. Hun har sett seg lei på at mannlige toppidrettsutøvere stadig står fram og kritiserer nivået på jente- og dameidretten – for at kvinner ikke løper like fort, ikke hopper like høyt og ikke kaster like langt som menn.

– Jeg har hørt fotballtrenere klage på at spillerne løp rundt som «damer med håndvesker», eller at de spilte som «jenter 12». Hvorfor kan de ikke i det minste si at de spilte som «gutter 12»? Slike uttalelser handler først og fremst om mangel på respekt for det kvinner gjør. Fortsatt mener mange menn at de er verdt mer og er smartere enn kvinner. Det er altfor mange personer med forskrudde og gammeldagse holdninger. Dette gir dessverre også utslag i synet på homofile. Når folk roper «sistemann er homo», eller «dommeren er homo», så gjør de ikke det fordi de mener at vedkommende er homofil. De kan like godt si at dommeren er ei ku. Slike uttalelser mener jeg er et resultat av et ubetenksomt og fattig språkbruk. Derfor må vi

jobbe med å bevisstgjøre folk om at slike uttalelser virker sårende.

EN GAVE TIL LIVET

Da Breivik var landslagstrener i håndball, var det aldri noen tvil om hvem det var plass til på laget.

– I lederteamet var vi åpne på hvem det var plass til. Det har vært viktig for meg og landslagsledelsen å vise toleranse i mange settinger, for spillergruppa består av individer, understreker Breivik, som forteller at respekt for andre var noe hun lærte av foreldrene sine.

– Jeg var i begynnelsen av tenårene da moren min og jeg snakket om homofili for første gang. Jeg husker naturligheten vi hadde da vi pratet om dette. Hun var mer opptatt av mennesket enn hva slags legning det hadde.

Breivik er nøye med å vektlegge at seksuell orientering ikke er et problem, men det mot-satte.

– Kjærlighet må ses på som en berikelse, som den gaven til livet det i virkeligheten er. For om du selv har opplevd å bli forelsket og glad i et annet menneske, så vil det være merkelig ikke å skulle unne andre det samme.

KREVENDE KAMP

At hun i trenerrollen har vært tydelig offentlig i sin respekt for homofile, har også medført at hun selv er blitt oppfattet som lesbisk.

– Rett etter at jeg ble landslagstrener i 1994, ble jeg intervjuet av en journalist som var blitt fortalt at jeg delte leilighet med en kvinnelig kollega fra Norges Håndballforbund. Journalisten ønsket å prate med meg fordi de hadde en spalte som het «lesber til topps». Da jeg fortalte henne at jeg hadde en kjæreste på gang – og at han var mann – så beklaget hun så mye. Jeg har opplevd mange slike episoder. Jeg tror det er et resultat av at jeg som landslagstrener alltid har stått fram og forsvart at det er uproblematisk at vi hadde kjærestepar på laget, sier Breivik, som minner om hvor krevende det er for homofile å hele tida må fronte sin sak alene.

– Det er grunnen til at jeg stiller opp i dette intervjuet nå, og at jeg har stilt opp tidligere. ■

«Jeg har aldri sett at trenerutdanninger på forbundsnivå, eller toppidrettsnivå har hatt homohets som tema.»

Marit Breivik

Wright mot homofobi

TIDLIGERE LANDSLAGSSPILLER i fotball for England og spiss i **Arsenal**, **Ian Wright**, mener det er uakseptabelt at fotballspillere skal oppleve homohets. «Homofobi er ikke akseptabelt på andre arbeidsplasser, så hvorfor skal det være det på fotballbanen». Wright mener all diskriminering gjør at fotballspillere presterer dårligere. «Publikum er der for å hjelpe fotballspillerne til å prestere bedre. Det hjelper deg ikke til å prestere bedre enten du blir hetset fordi du er for feit, svart eller homofil.»

Kilde: Pink News

FOTO: GETTY IMAGES/ALL OVER PRESS

Justin – den eneste

DEN FØRSTE og eneste engelske fotballspilleren som har stått fram som homofil, var stjernespissen **Justin Fashanu** på **Nottingham Forest**. Han kom ut i 1990 da karrieren var på hell etter ti år i klubben. Åpenheten medførte at han ble offentlig hetset av treneren sin **Brian Clough** og sportskommentatorene i landets største aviser. Han ble også offentlig snudd ryggen til av sin egen bror, som også spilte fotball, og som nyfrelst kristen opplevde Fashanu også fordømmelse fra sine nye trosfeller som veldig vanskelig. I 1998 tok han sitt eget liv etter anklager om overgrep mot en 17-åring, som Fashanu benektet.

Kilde: *petertatchell.net*

Manchester City i bresjen

HOMOFOTBALLAGET **Village Manchester** er tatt under vingene til Premier League-klubben **Manchester City**. Spillerne deler ut reklame for Manchester City på pride-fester og andre homoarrangement. I retur får laget billetter til kamper og hjelp til å bli et enda bedre fotballag. Manchester City annonserer også i homopressen og donerer penger til aidsforskning. Manchester City var den første fotballklubben som fikk merkelappen «homovennlig» av organisasjonen **Stonewall**, Englands svar på **LLH**.

Kilde: *Aftonbladet*

Anton Hysén (20) er den første åpne, homofile, mannlige spilleren i svensk fotball.

«HVOR I HELVETE ER ALLE DE ANDRE?»

Anton Hysén, sønn av den tidligere Liverpool-stjernen Glenn Hysén, er Sveriges første og eneste mannlige fotballspiller som har stått fram som homo. Tekst: Reidar Engesbak.

Selv om Anton Hysén vet at sjansen er stor for at det kan ødelegge en framtidig fotballkarriere, valgte Glenn Hyséns yngste sønn å stå fram i fotballmagasinet *Offside* i mars 2011. I intervjuet kommenterer Anton blant annet det faktum at han er den første åpne, homofile, mannlige spilleren i svensk fotball slik:

«Det er jo helt sykt å tenke på. Det er helt 'fucked up'. Hvor i helvete er alle de andre?»

Anton, som spiller på Utsiktens BK, forteller at han er klar over at alt vil bli annerledes etter det åpenhjertige intervjuet.

«Nå kommer alle til å få vite det. Alle trenerne, alle motstandere, ja til og med lagkameratene mine. Men det er ikke noe stress. Jeg synes bare det blir spennende. Folk får kalle meg hva som helst. Det vil uansett bare gjøre meg mer gira.»

Sveriges mest kjente fotballfamilie har visst at Anton er homse i flere år. Nå velger han å

være offentlig åpen fordi han mener det har stor symbolverdi.

«Jeg spiller kanskje ikke i Allsvenskan, men jeg vil likevel bevisse at dette ikke er en stor greie. Jeg er fotballspiller og homoseksuell. Om jeg presterer som fotballspiller, burde det ikke spille noen rolle om jeg liker jenter eller gutter», sier Anton Hysén til avisa *Expressen*.

STOR SAK I MEDIENE

20-åringen har full støtte fra sin far Glenn, som er stolt av sin yngste sønn: «Jeg synes det er riktig bra at du kommer ut nå, at du forteller det. Det er stort. Bra jobbet», roser faren.

Glenn Hysén hadde selv en stor karriere med proffopphold i flere land. Mest kjent er han for årene i Liverpool, hvor han fikk 82 kamper og scoret fire mål. Også Antons brødre Tobias og Alexander er fotballspillere.

«Det har vært ganske hektisk, men det bryr

jeg meg ikke så mye om. Det er mest mediene som har gjort dette til en stor sak. Det burde vel ikke spille noen rolle hvem du er og hva du gjør. Jeg trodde ikke at det skulle gå så langt at journalister fra USA, Canada, Australia og hele Europa skulle ta kontakt», sa Hysén til nyhetsbyrået TT noen dager etter at fotballbladet *Offside* var på gata med nyheten.

Ifølge NTB reiste BBC over fra England for å treffe Anton Hysén. Fra sitt gamle universitet i USA fikk han meldingen «Du er en nasjonalhelt».

«Jeg har bare fått positiv respons, og det er sånn det skal være», forteller Anton, som sier han ikke er redd for kritikk eller hets fra tribunen når seriespillet begynner.

«De får si hva de vil. Jeg bryr meg ikke. Jeg vil bare spille fotball og tenker ikke så mye på det. Hvis det skjer, så får vi ta det da. Om noen går over grensen bør man kanskje ilegge bøter.» ■

Klanen på banen

VÅLERENGAS SUPPORTERKLUBB er lei av å bli sammenlignet med høyreekstrem pøbel og har tatt flere grep for å bli kvitt hatet på tribunen. **Svein «Svenna» Erik Bakke** i Klanen forteller til Blikk at bakgrunnen for at de nå stiller med regnbuebanner på Vålerenga-kampene, var en episode med politiet.

– Noen supportere ville bruke et banner hvor det står «A.C.A.B.», som betyr «All cops are bastards» etter en pønelåt av bandet **The 4 Skins**. Det ble mye bråk rundt banneret og det var snakk om at politiet ville komme inn på tribunen og ta det. Det ble rett og slett en krangel mellom Klanen og politiet, forteller Bakke.

Dette skjedde samtidig med Gay Pride-paraden i

Beograd der fotballfansen nok en gang deltok i de voldsomme opptøyene med klart uttrykt homohat.

– Derfor bestemte vi oss for å blande litt humor og alvor, samtidig som vi ivaretar vår egen ytringsfrihet. Vi vil gi «A.C.A.B.» en ny mening, nemlig «All colours are beautiful». For å vise at vi tar avstand fra homofobe fotballhooligans, kontaktet vi LLH for et samarbeid.

– Hvorfor er denne saken viktig for Klanen?

– Klanen er en frittstående supporterklubb som allerede har tatt standpunkt mot rasisme og homofobi, så dette virker som en helt naturlig videreføring. Vi har også lagt en del føringer når det gjelder sanger og tilrop på tribunen.

«Hadde spillerne visst at jeg var homo, hadde de sikkert ikke sagt så mye som gjorde vondt for meg. Men jeg tror at mange i Lyn ville hatt problemer med å dusje samtidig med meg. Selv ser jeg ingen sammenheng i akkurat det.»

Thomas Berling, tidligere fotballspiller i Lyn, som har rømt fra klubb til klubb på grunn av det knallharde garderobespråket.

FOTO: THE FA

1–0 til England

DET ENGELSKE FOTBALLFORBUNDET (FA) har gått sammen med andre idrettsforbund og signert en erklæring som forplikter dem til å slå tilbake mot lhbt-hets. Andre forbund som har signert er **Lawn Tennis Association, England and Wales Cricket Board, Rugby Football League, Rugby Football Union** og **Den olympiske komiteen**. Generalsekretær i FA, **Alex Horne**, bruker innsatsen mot rasisme i fotballmiljøet som et eksempel på at det nytter å kjempe mot fordommer: «Vi har sett en betydelig framgang de siste 20 årene når det gjelder å takle rasisme, og det er noe fotballmiljøet skal være stolte av. Vi forplikter oss nå til et nytt mål som er å bli kvitt alle former for diskriminering, inkludert homohets, fra sporten.»

FOTO: GETTY IMAGES/JALL OVER PRESS

Gullstuperen Matthew

LØRDAG 23. AUGUST 2008 var en historisk dag. Da tok 20 år gamle australske **Matthew Mitcham** OL-gull i stup fra ti meter. Matthew var den eneste åpent homoseksuelle mannlige deltaker i sommer-OL i Beijing, der det ellers var ti åpne lesbiske blant de totalt 11 028 deltakerne. Selv sa Mitcham etter at den første lykkerusen var over, at han synes det er trist at han var den eneste åpne, for statistisk sett skulle det vært mange flere. «Men du vet, alle må få bestemme selv. Jeg har ikke tenkt å presse noen til å komme ut av skapet. Men jeg er stolt av å være åpen, stolt av å være den ene som mange andre kan se opp til.»

Lite åpenhet

IRAPPORTEN «Likestilling og mangfold i norsk idrett: bedre med flere på banen!» fra 2008, så idrettsforsker **Kari Fasting** ved **Norges idrettshøgskole** nærmere på forebygging av hets og trakassering i idretten. I arbeidet med forskningsrapporten hadde Fasting samtaler med i alt 24 særforbund, seks idrettskretser og 39 idrettslag over hele landet. Det generelle bildet, uavhengig av nivå i organisasjonen, var at det er lite åpenhet rundt homofili og at det gjøres relativt lite for å forebygge homohets.

– Mange idrettskretser og idrettslag venter med å foreta seg noe inntil de har en sak som omhandler seksuell trakassering. Det er derfor svært lite forebygging som skjer rundt i landet. At vi i Norge bare har én åpen homofil idrettsutøver på herresiden overrasker meg derfor ikke, sier Fasting.

– At det er et ikke-tema for mange i idretten, er jo også et uttrykk for homofobi.

Likestillings- og diskrimineringsombudet og Norges idrettshøgskole står bak rapporten som presenterer resultater fra undersøkelsen ledet av professor Kari Fasting.

Last ned rapporten her:
ldo.no/no/Aktuelt/publikasjoner/rapporter/idrettsrapporten

ÅPEN ETTER KARRIEREN

Den tidligere NBA-stjernen John Amaechi kom ut av skapet etter at han avsluttet sin femten år lange basketballkarriere.

Tekst: Stine Aleksandresen.

– Jeg var ikke en superstjerne. Hadde jeg vært helt briljant, kunne jeg kanskje stått fram, men det var minst ti andre som var like gode som meg som sto klare til å ta min plass. Det var rett og slett ikke rom for å være homo, sier John Amaechi.

□ – På seks år gikk jeg fra å være den feite svartingen i England som spilte en upopulær idrett, til å starte en kamp mot Michael Jordan i verdens mest prestisjefulle basketliga. Jeg ofret mye for å komme dit og ville ikke gi det opp, sier John Amaechi.

Med bestselgerboka «Man In The Middle», som kom i 2007, ble han tidenes første NBA-spiller som sto fram som homofil. I boka forteller han om tida i en veldig testosterondominert bransje.

– Det er ulike normer for hvordan en idrettsmann skal være. Idrett representerer på en måte det mest maskuline man finner. Homofobi, mannssjåvinisme og utdaterte kjønnsroller blir derfor godtatt i idretten. Det er ikke noe rom for å være homofil, sier den 208 cm høye briten.

– Hadde det vært kjent at jeg var homofil, ville jeg aldri i livet ha kommet meg til NBA. Jeg hadde ikke noe valg. Det var enten – eller. Jeg jobbet veldig hardt for å komme meg dit. I USA kan du få sparken i 22 stater for å være homofil. Jeg ville ikke risikere det.

Amaechi kan se tilbake på fem år i NBA og har spilt for storlag som Orlando Magic og Utah Jazz. Han regnes som tidenes beste britiske basketballspiller, og nyheten om at han var homofil, skapte følgelig store reaksjoner i idrettsmiljø verden over.

– Jeg var forberedt på at jeg kom til å få mye oppmerksomhet og at det kom til bli et mediestyr. Jeg fikk hundretusener av e-poster

og tilbakemeldinger. Nitti prosent var positivt, ti prosent gikk på alt fra trusler om vold og drap til frykt og angst.

STERKE REAKSJONER

En av reaksjonene som vakte mye oppmerksomhet, kom fra NBA-stjernen Tim Hardaway: «Jeg hater homser og vil ikke være i nærheten av dem. Jeg ville ikke ha ønsket å ha han på mitt lag», sa han om Amaechi.

– Men hva sa dine tidligere medspillere og trenere?

– Én trener kom med positiv tilbakemelding. Seks spillere snakker jeg fortsatt med, eller det vil si, de vil fortsatt snakke med meg. Fem av dem er europeere, påpeker han uten å utdype det ytterligere.

Til dags dato er Amaechi den eneste åpne homofile NBA-spilleren noen sinne. I tillegg til han, er det kun fem andre profesjonelle mannlige idrettsutøvere fra de fire største idrettene i USA, som er åpne homofile.

– Jeg kjenner spillere, trenere, dommere og ledere i NBA som er homofile, men ingen tør å stå fram, forteller Amaechi.

– Menn har sine klare tanker om hvordan en mann skal være. De håndterer ikke tema som omhandler mannlig homoseksualitet. Sport er det mest mandige de vet om. Paradokset er at sport også er veldig homoerotisk, påpeker Amaechi.

– Se hvordan de feirer når de scorer i en fotballkamp. Fjern gresset, fjern publikum, legg til litt 70-tallsmusikk og du har homseporno. Jeg så nylig en fotballkamp der en spiller holdt en hånd foran sitt eget skritt og den andre foran medspillerens skritt da de stilte opp mur. Og hva med at de alltid skal klappe hverandre på rumpa, spør John noe ironisk.

MACHO IDRETT

Selv har han mange ganger følt at det har vært rart å se på seg selv som «den homofile» på laget som assosieres med noe kvinnelig.

– Mange av medspillerne mine var veldig forfølgelige. En av dem brukte å lakkere neglene sine slik at de matchet høytidene. Flere smurte seg inn med kremer, studerte hverandre i dusjen og gikk med stramme badebukser. I garderoben har jeg mange ganger tenkt: «Og så er det liksom jeg som er homoen på →

«Trenere og ledere må bli klar over at alle negative uttalelser om homofile kan gjøre stor skade.»

John Amaechi

– For sin egen mentale helses skyld vil jeg råde unge homofile til å være seg selv, sier John Amaechi.

laget?». Uansett ble de aldri stemplet som homofile siden de drev med en macho idrett.

Skuespiller Sir Ian McKellen var mannen som inspirerte Amaechi til å bruke sin sportsbakgrunn til å påvirke holdninger hos folk.

– Folk har en tendens til å tro at alt vil ordne seg med tida. Men det er ikke riktig. Vi må jobbe mot homohets, ellers forandrer ingenting seg, sier Amaechi, som er opptatt av likhet generelt.

– Diskriminering kommer i alle former. Rasisme er like viktig å bekjempe som homofobi. Jeg bryr meg ikke om at alle skal like homofile, men jeg er opptatt av at alle må lære seg å akseptere de ulikhetene som finnes.

– Hva må gjøres for å endre holdningene i idretten?

– Unge må lære at det ikke er negativt å være annerledes. Noe av det viktigste for idretten er å ta et eksplisitt standpunkt og si: «Dette står vi for og det må du innrette deg etter, eller så har vi ikke plass for deg», understreker Amaechi,

som fordi han spilte i NBA, senere har fått muligheten til å drive et idrettscenter med 2500 unger og lærer dem om ulikheter.

STOR SKADE

John Amaechi mener det fortsatt er langt igjen før vi kan snakke om en forandring i idrettens holdninger til homofile.

– Tror du det hadde vært lettere hvis flere utøvere hadde vært åpne?

– Nei, det tror jeg ikke. Folk skal ikke trenge en grunn for ikke å være homofobe. Hvis ikke de mange tragediene der unge homofile tar selvmord gir folk en oppvekter, hvorfor skulle det faktum at din favorittskiløper er homofil gjøre det?

– Hva kan trenere og ledere bidra med?

– Trenere og ledere må bli klar over at alle negative uttalelser om homofile kan gjøre stor skade. De er ansvarlige for å sette standarden for hvordan man skal oppføre seg. De må ta tak i dårlig adferd og redusere mulighetene for

«Folk har en tendens til å tro at alt vil ordne seg med tida. Men det er ikke riktig. Vi må jobbe mot homohets, ellers forandrer ingenting seg.»

John Amaechi

mobbing. Ved å gjøre dette, og ikke minst være krystallklar på at homohets ikke er akseptabelt, kan trenere og ledere bidra til å skape et miljø for alle. ■

– Norges Basketballforbund har fått gode tilbakemeldinger på at de har tatt opp temaet homofobi og homohets i sitt utdanningsmateriell for unge trenere, forteller Hanne Elisabeth Sogn.

Lærer opp unge trenere

Norges Basketballforbund har siden 2006 hatt eget opplæringsmateriell for unge trenere hvor temaet homofili er en naturlig del av innholdet. Tekst og foto: Geir Owe Fredheim.

□ Norges Basketballforbund var først ut med å presentere temaer som homofili i utdanningsmateriell. Bakgrunnen for tiltaket var at de opplevde en del drittstenging og andre problematiske episoder som krevde en holdningsendring. Målet var at basketballidretten i langt større grad skulle reflektere et inkluderende og aksepterende idrettsmiljø. Spillerne skulle vise hverandre respekt!

«Shut up & play» er et hefte som fungerer som en øvelsesbank for trenere hvor temaer som sam-

hold, rollemodell, mobbing, rasisme og likestilling/homofili tas opp. Homofilitemaet vises og praktiseres gjennom en ball-lek som har til hensikt å vise at det ikke er mulig å se hvem som er homofil, og at alle fortjener like mye respekt. «På samme måte er det ikke mulig å se hvem som er god til å spille basket, jenter eller gutter, basert kun på det ytre», står det i «Shut up & play».

Homofili tas også opp i trenerhåndboka «Ball og basketlek for barn mellom 6 og 12 år». I boka finnes det blant annet en illustrasjon hvor to menn holder hverandre i hendene. I snakkebobla står det «tenk at vår sønn skulle bli basketballspiller, da!».

STOLTE AV HOLDNINGENE

I trenerhåndboka står det videre at «homo er et av de mest brukte skjellsordene i norske skolegårder. Skal basketball leve opp til verdiene våre om at minibasket er likeverd og at basket er en inkluderende idrett, må du forholde deg aktivt til egne og andres holdninger, også når det gjelder seksualitet.»

– Egentlig burde vi har kommet så langt at vi slipper å tematisere homohets i idretten så

ekspisitt som vi gjør, men så langt har vi dessverre ikke kommet. Derfor er det kjempeviktig at dette innholdet fortsatt er med, og at alle som går gjennom dette kurset vil bli konfrontert med disse spørsmålene, sier Hanne Elisabeth Sogn, leder av Jentesprosjektet i Norges Basketballforbund.

Til tross for en del fnising og skepsis har mottakelsen av kursmateriellet vært god. Den har satt i gang tankevirksomhet, refleksjon og ikke minst diskusjon som har gjort trenerne bedre i sitt fag.

– Vi skal bli enda tydeligere og bruke enda mer tid på å formidle hva våre holdninger betyr. Vi håper at alle barn, unge, voksne, trenere og ledere – alle som er en del av vår organisasjon – bærer med seg disse verdiene og ikke minst er stolte av dem. Holdningene må bli integrert i vår væremåte: «Vi er basketballspillere og dette er våre holdninger». Dersom en gutt eller jente hører noen si «jævla homo» eller «jævla lesbe», så skal vedkommende slå ned på det fordi basketballspillere ikke tolererer slik ordbruk, sier Sogn. ■

Les mer på www.basket.no

«Egentlig burde vi har kommet så langt at vi slipper å tematisere homohets i idretten så ekspisitt som vi gjør, men så langt har vi dessverre ikke kommet.»

Hanne Elisabeth Sogn

HOMO OG KAN

Fra balkongen sin på Ryen har Vidar Evje utsikt over Vålerenga-land. Selv er han hundre prosent «kanarifugl», åpen homo og en av frontfigurene blant 4000 Lillestrøm-supportere.

Tekst: Lars Johnsen og Geir Owe Fredheim. Foto: Margarethe Standberg.

ARI

Vidar Evje har verv som politisk sekretær i Fagforbundet Oslo, og på fritida følger han trofast «Fugla», laget som nå har vært sammenhengende 37 år i toppdivisjonen. Evje har de to siste årene vært Lillestrøm-supporterens offisielle mediekontakt og ansikt utad. 15. februar 2011 sluttet han som Lillestrøm-supporterens leder og talsmann.

– På serieåpningen i 2009 borte mot Stabæk var det en av våre som høyløyd omtalte en Stabæk-spiller som «homo». Kompisen hans ga ham kjeft, hvorpå vedkommende svarte «men det er ikke noe gærent i det». Så det som i utgangspunktet var et negativt rop, fikk et morsomt utfall.

– Skrikes det fortsatt «jævla homo» fra tribunen?

– Ubenksomme rop forekommer ennå. Garantert. Men samstemte homosanger har jeg ikke hørt. Den økte kvinneandelen på tribunen har nok balansert ut mye av hetset.

– Hva må gjøres for at det skal bli helt borte?

– Det går på bevisstgjøring av hva som er akseptabelt, for jeg tror det finnes lite bevisst homofobi i Norge. I befolkningen generelt var det stor støtte til den nye ekteskapsloven som ble vedtatt i Stortinget i sommeren 2008. Nordmenn er for like rettigheter, men på individnivå forekommer det hets og fordommer. Og fotballtribunen speiler befolkningen, selv om supporterklubbene har et flertall av heteroseksuelle menn. Det handler også om synliggjøring fra homofiles side. Homofile supportere som er åpne, skaper en normalisering og da blir det mindre hets. Man vitser ikke om noen man kjenner. Samtidig jobber vi i Kanari-Fansen mot hat og diskriminering, og det gjelder hudfarge, religion, kjønn og seksuell orientering.

REDD FOR GARDEROBEVITSING

En artikkel Evje skrev i Kanari-Fansens medlemsblad i 2002, satte fokus på problemet med homohetsing, og han opplevde at det førte til en mentalitetsendring. Selv har han bare fått positive reaksjoner på sin egen åpenhet.

– Fellesskapet i supporter miljøet er veldig godt. Jeg blir møtt med respekt. Ingen setter spørsmålsteget ved mitt forhold til LSK.

– Kjenner du andre homofile fans?

– Blant dem jeg går på kamp sammen med,

«Homofile supportere som er åpne, skaper en normalisering og da blir det mindre hets. Man vitser ikke om noen man kjenner.»

Vidar Evje

er jeg den eneste. Men blant 4000 medlemmer er det garantert flere.

– Hvordan kom du inn i fotballen?

– Jeg har aldri spilt fotball selv, men flere av gutta i klassen på ungdomsskolen hjemme på Årnes var aktive, og det var naturlig å møte opp for å se på. Lillestrøm var nærmeste topplag, og veien til fast tribuneplass var ikke lang.

– Hva skal til for at flere homofile skal interessere seg for fotball?

– At en toppspiller hadde stått fram hadde hjulpet.

– Hvorfor har ikke det skjedd?

– Signalene fra trenere og leder er ikke de beste. Man er redd for garderobevitsing og ubetenksomme kommentarer. Tidligere U-landslagsspiller Thomas Berling ga seg som spiller i Lyn én uke etter at han sto fram fordi han ikke orket garderobesnakk. Treneren hans i Lyn ga ikke Berling noen støtte, og sa at vitsing ikke kunne klassifiseres som homohets.

UPLØYD MARK

Evje tror at holdningene kan endres, men at fotballen trenger litt «drahjelp».

– Det mangler at en tidligere toppspiller, en som ikke er sårbar for kommentarer i garderoben lenger, står fram. Det vil bane vei for dagens elitespillere. Fotballen er upløyd mark for åpne homofile, men med «drahjelp» fra noen som har lagt opp vil det være lettere.

– Hvilke reaksjoner vil den første åpne homofile fotballspilleren få?

– Den første som står fram, og som kan tåle og leve med tilrop og vitsing fra tribunen, hadde raskt fått respekt. Det blir litt som Hollywood. For 30 år siden var skuespillere redd for å ta en homorolle av frykt for ikke å få interessante heteroroller igjen. Men i dag vil ingen →

«Det ville ikke skapt negative reaksjoner om en av våre spillere sto fram. LSK-fansen ville ha omfavnet han. Jeg tror alle supportere ville gjort det med en av sine egne.»

Vidar Evje

nøle med å gi Sean Penn roller, selv om han har spilt homofil på film. Sturla Berg-Johansens show ble ikke tatt av plakaten, selv om han sto fram som homofil. Folk synes det er greit.

– Og i din egen klubb?

– Det ville ikke skapt negative reaksjoner om en av våre spillere sto fram. LSK-fansen ville ha omfavnet han. Jeg tror alle supportere ville gjort det med en av sine egne. Når en John Carew i form banker inn mål for Norge, står selv den mest ytterliggående FrP-er og jubler i sofaen. Alle liker Carew da, selv om noen ganske sikkert var lite glad for en mørkhudet spiller på landslaget. En av Lillestrøms spillere, Karim Essediri, er muslim, og jeg tror ingen LSK-fans reflekterer over det. Ingen i LSK er redd for snikislamisering av garderoben. Jeg tror heller ingen er redd for snikhomofilisering.

ÅPENHET FORANDRER

Ifølge Evje er det stor takhøyde i LSK, selv om homohets aldri er blitt satt på dagsordenen.

– For et par år siden hadde vi en åpen homofil rekruttrener uten at det var noe spesielt. Det er det samme jeg har opplevd i supportermiljøet rundt klubben. Derfor vil jeg oppfordre alle til åpenhet, ikke for å demonstrere noe eller sette dagsorden, men fordi å være seg selv nesten alltid blir oppfattet positivt. Åpenhet forandrer holdninger og fordommer. De fleste som er negative til homofile har ingen åpne i familie, vennekrets eller på jobb. Liker du en person, betyr ikke legning noen verdens ting.

– Hva mener du trenere og ledere i idrettslag bør gjøre for å bekjempe homohets?

– Mange organisasjoner har vedtekter og statutter om at de skal jobbe mot diskriminering basert på hudfarge, religion og kjønn. Seksuell orientering burde tas inn i alle offisielle dokumenter under et slikt punkt. Ellers bør det kommuniseres tydelig at «homo», eller tilsvarende ord ikke tolereres som skjellsord, uavhengig om man vet eller ikke om noen i gruppen er homofile, på samme måte som rasisme ikke tolereres. ■

Are Grongstad håper etablerte spillere nå kan ta støytten med å stå fram.

Are – den første

Are Grongstad var den første homofile eliteseriespilleren i norsk herrehåndball som sto fram. Tekst: Lillian Jensen.

I 2008 spilte han i Elverums eliteserielag i håndball. Da han sto fram, ble det et medieskred uten like. Fra å være en lokal-kjent håndballspiller, ble han rikskjendis over natta.

– Jeg har ikke opplevd noen form for homofobi, verken fra idretten eller fra andre. Det er rett og slett den enorme oppmerksomheten dette fikk, som ble en belastning. Gro Hammerseng var på toppen av sin karriere da hun lot seg intervjuet om at hun er lesbisk. Hun hadde også et helt annet apparat rundt seg som kunne håndtere mediene og passe på at hun fikk jobbet med håndballen, mens jeg var ung og uerfaren med mediene og måtte takle alt på egenhånd, sa håndballspilleren til magasinet Blikk et par år senere.

Han håper nå at etablerte homofile idrettsutøvere vil stå fram som homo.

– Jeg forstår at det er vanskelig, men jeg håper at noen som allerede har en karriere

kan ta støytten nå. Nummer to og nummer tre vil uansett ikke få det samme presset som jeg hadde. Se bare på kvinnehåndballen. Hvis en toppspiller sier at hun er lesbisk, er det knapt verdt en notis fordi flere allerede har stått fram.

Grongstad kjenner flere homofile håndballspillere på toppnivå.

– En av dem sa til meg at hvis det kom ut at han var homo, så måtte han slutte med håndball. Jeg tror det illustrerer hvordan mange føler det, men jeg tviler på at han ville fått problemer innad i laget. Folk tror alltid at reaksjonene vil være verre enn de er, sier Grongstad, som forteller at han har fått en masse henvendelser fra andre homoer som sier at han har vært viktig for dem.

– Det har vært fra både idrettsfolk og andre. Selv om det har vært en slitsom periode, så er det en god følelse å sitte igjen med. Jeg vet at jeg var med på å gjøre noe viktig. ■

FOTO: MARGARETHE STANDBERG

– Kombinasjonen av idrettshelt og homo er eksplosiv. De er enormt viktige forbilder slik for eksempel Gro Hammerseng er, sier Anniken Huitfeldt.

– De voksnes ansvar

Anniken Huitfeldt har stor tillit til at voksne i den organiserte idretten i Norge tar homofobi på alvor.

Tekst: Kjersti Eidem Dyrhaug

Da kultur- og idrettsministeren holdt hilingsstale til Norges Idrettsforbunds 150-årsjubileum i mars 2011, satt alle norske idrettstopper og presidenten i Den internasjonale olympiske komité, Jaques Rogge, i salen. Huitfeldt benyttet anledning til framheve åpne homofile idrettsutøvere og hva de har gjort for bekjempelse av homofobi i Norge.

– Det er fortsatt langt igjen, men jeg er glad for at idretten har satt dette sterkere på dagsordenen den siste tida, sier Huitfeldt.

– Hva kan du gjøre som idrettsminister?

– Jeg har jevnlig møter med idrettsforbundene og idrettens samfunnsansvar hele tida på dagsordenen. Fra departementets side har vi ikke øremerkete midler til kampen mot homofobi, men vi understreker i våre tilskuddsbrev at diskriminering av seksuell orientering, livssyn, kjønn og etnisk bakgrunn må motarbeides.

DE GODE TRENERNE

Trenere er ofte den voksenpersonen som kommer aller nærmest aktive barn og unge.

– Hva slags ansvar har treneren som veiviser?

– For trenere gjelder mye av det samme som for ledere. Man må ha god kompetanse, gi tilbakemeldinger og være engasjert og oppmerksom. Det er viktig at treneren er klar over at han eller hun er rollemodell. De som har hovedansvar, bør informere og brenne for gode hold-

ninger når diskusjonen tas opp. Jeg tror det finnes mange flotte trenere der ute og at de fleste klarer å prate naturlig om homofili. Samtidig vil jeg understreke at trenervirksomhet for barn er basert på frivillighet og at jeg ikke kan komme med helt konkrete kompetansekrav til trenere.

– Hva legger du i å snakke «naturlig» om homofili?

– Jeg mener det er viktig at voksne snakker om homofili som en selvfølgelig mulighet for alle barn og unge. Ellers er det jo som med kvinnesak. Det går ikke an å slutte å snakke om det, for da går utviklingen tilbake. Det skal være nulltoleranse mot homofobi. Akkurat som med rasisme. Det betyr ikke at jeg tror det ikke forekommer diskriminering.

GARDEROBESJARGONGEN

Håndballspiller Gro Hammerseng har foreslått at lagledelsen arrangerer møte med foreldrene eller setter av en lagkveld til å prate om homofili for å bekjempe fobi i miljøet.

– Hva synes du om forslaget?

– Dette høres strålende ut, men jeg vil som sagt ikke detaljregulere noe. Det er opptil idretten selv å velge de strategiene og metodene de finner formålstjenelig.

– Som minister for både idrett og kultur, hva tror du det skyldes at det er lettere å være åpen homo i kulturlivet enn i idretten?

«Jeg tror vi har mistet noen av våre aller beste idrettstalenter på grunn av negativ garderobesjargong. Utøvere som sluttet fordi de ikke kunne være seg selv.»

Anniken Huitfeldt

– Kulturarenaen er helt annerledes. Der har det alltid vært plass til søkende kreative mennesker. Det er noe positivt i å skille seg ut og annerledeshet har blitt satt pris på på en helt annen måte. Idretten er mer som jeg kjenner det fra arbeiderbevegelsen. Fellesskapet er viktig, men da må vi legge økt vekt på at dette fellesskapet også skal inkludere de som er annerledes. Jeg tror vi har mistet noen av våre aller beste idrettstalenter på grunn av negativ garderobesjargong. Utøvere som sluttet fordi de ikke kunne være seg selv. Sånn kan det ikke være. Det har vi ikke råd til.

– Hvem vil du si har hovedansvaret for å bekjempe homofobi i idretten?

– Alle har et ansvar for sine egne holdninger. Men i barne- og ungdomsidretten ligger ansvaret hos voksne, foreldre og trenere. ■

– OK Film nå holder på med å lage en informasjonsfilm som skal brukes i prosjektet, forteller Jo Grønlund.

RESPEKT PÅ BANEN

Som landets eneste fotballkrets hittil har Akershus fotballkrets kastet seg ut i kampen mot homohets. De har innført kampkarantene som straff. Tekst: Reidar Engesbak. Foto: Margarethe Standberg.

□ Det nye prosjektet skal eksplisitt fokusere på å motarbeide hets basert på seksuell orientering.

– Å bevisstgjøre om at det finnes homoer i fotballmiljøet, er den første barrieren som må forseres, sier Jo Grønlund, som er prosjektleder for nybrottsarbeidet i Akershus fotballkrets.

I fire år har Norges idrettsforbund, Norsk Folkehjelp og LLH samarbeidet om prosjektet Med idretten mot homohets. I desember i fjor ble prosjektet en integrert del av Idrettsforbundets arbeid med inkludering og likestilling. Den tidligere lederen for Med idretten for homohets,

Håvard Øvregård, har reist land og strand rundt og holdt foredrag om temaet – og en av dem som har hørt Øvregård snakke, er Grønlund.

– Etter foredraget tenkte jeg at «dette er vi ikke gode til». Vi innså at her har vi en jobb å gjøre, sier Grønlund, som forteller at prosjektet har flere strategiområder.

– Det første området er krets- og sonesamlinger i Akershus. Der skal vi inn for å informere og ufarliggjøre. Det handler også mye om begrepsbruk. Noen må kunne klare å bruke ordet homo i en garderobe med 16-åringer uten at det automatisk skal ha et negativt fortegn. Det er på det nivået i dag. Vi skal markere at det ikke er rom for homonegativitet, verken blant de unge spillerne eller blant lederne. Strategiområde nummer to er ledere, trenere og dommere.

SEKS KAMPERS KARANTENE

Ifølge Grønlund har de nulltoleranse for bruk av ord som «homse», «gay» og «faggot».

– Vi er klar over at mange legger en annen betydning i disse ordene, men likevel skal det ikke være plass til slik ordbruk. Det er ikke all right å bruke uttrykkene selv om man ikke mener noe negativt med det. Slik språkbruk

minsker mulighetene for at homofile har lyst å drive med fotball.

Akershus fotballkrets har søkt alle 14 kommunene på Romerike om støtte til prosjektet. I tillegg har Norges Fotballforbund sentralt bidratt med midler.

– Hvordan har tilbakemeldingen vært?

– Det er selvsagt noen som har litt lenger vei å gå enn andre for å akseptere dette. Et vanlig argument er at «dette er ikke et problem». Men det er klart det kan virke som om det ikke er noe problem, så lenge vi ikke snakker om det og bare feier det under teppet. Men hvis man tenker seg om to ganger, skjønner man fort at dette ikke er virkeligheten, sier Grønlund.

Akershus fotballkrets ønsker ikke bare å påvirke holdninger med ord, de har også innført konkrete reaksjoner på homohets. De verste tilfellene kan bli straffet med opp til seks kampers karantene.

– Hva med holdningene på tribunen?

– Vi kommer ikke til å involvere supporterne i første omgang. Det er prisverdig det som for eksempel Klanen til Vålerenga allerede gjør, men vi har begrenset oss til å påvirke nøkkelpersoner og spillere i denne omgangen. ■

«Noen må kunne klare å bruke ordet homo i en garderobe med 16-åringer uten at det automatisk skal ha et negativt fortegn. Det er på det nivået i dag.»

Jo Grønlund

Sammen med kompisene mine reiste jeg på 1990-tallet rundt til mer eller mindre kjente fotballstadioner for å følge Enga.

For sånn løper Ståle

DEN GANGEN var «Jævla homodommer», «hei hå, hei hå, vi kjører annal (med to n-er!) nå», «sånn løper Ståle» (Solbakken løp veldig feminint, ifølge oss) og sanger om at «Ståle tok Tom Lund bakfra» like vanlig som å kjøpe pølse i vaffel i Moss og pissepause på Sollihøgda på vei til Bergen. Og det var moro! I hvert fall for oss. Som oftest tenkte vi ikke på hva vi sa eller hvem dette egentlig gikk ut over.

Heldigvis har jeg endret atferd. Noe skyldes sikkert klokskap som kommer med alderen og rollen som forelder, men hovedgrunnen er at idretten har begynt å ta homohets på alvor. Blant annet gjennom prosjektet «Idretten mot homohets». Og at jeg etter mange års ørkenvandring som forsker nå jobber i Norges idrettsforbund – en av initiativtakerne til dette prosjektet. Jeg er også blitt kjent med flere homofile.

I snaut fem år har jeg vært blogger. I bloggen tar jeg opp temaer som knytter sammen idrett og forskjellige samfunnsproblemer. Tre ganger har jeg blogget om homofili. Da har jeg gjort flere interessante observasjoner. Av venner og kjente har jeg blitt konfrontert med at jeg skriver om homoer. Noen lurer på om jeg har skiftet side. Det vitner om at det fortsatt finnes fordommer mot homofile i min bekjentskapskrets. Men jeg har også oppdaget et særpregt lesemønster. Bloggtelleren min viser at de fleste som leser mine homoartikler enten leser dem tidlig på morgenen, eller veldig sent på kvelden. I mine øyne kan det bety to ting: At flau heterofile, eller skjulte homofile, leser når ingen andre ser dem over skulderen. Begge ting er i grunnen like trist!

MED MEG har verden gått framover. Jeg husker ennå – husk jeg er over 40! – alt bråket rundt den amerikanske stuperen Greg Louganis som slo hodet i stupebrettet og begynte å blø under OL i Seoul i 1988. Han kom ut av skapet i 1994, og i 1995 fortalte Louganis i biografien «Breaking the Surface» at han noen måneder før OL hadde fått diagnosen hiv. Dette skapte et vanvittig rabalder. Flere av Louganis' konkurrenter i 1988 gikk ut og kritiserte han for å ha satt livene deres i fare. Og han mistet også mange sponsorer. Det er et stykke fra denne historien til Idrettsgallaen 2010 der Gro Hammerseng

og Kjersti Løke tullet med lesbeflorting foran over en million tv-seere.

Selv om vi er kommet langt i Norge, har vi likevel et godt stykke igjen før homofile er akseptert – både på utøver-, trener- og tilskuersiden. Det sier vitnesbyrd fra tidligere Lyn-spiller Thomas Berling, håndballspiller Are Grongstad og taekwondoutøveren Irene Løvlie noe om.

Det hevder også basketballspilleren John Amaechi, tidenes beste britiske basketballspiller. Han var stor stjerne i NBA og driver i dag et basketballsenter for barn i Stockport. Under et besøk hos Norges idrettsforbund understreket han at kampen for homofiles rettigheter og selvfølelse ikke bare dreier seg om homofile, men også om alle som blir kalt homofile fordi de gjør ting som oppfattes som feminint eller jentete. Slik jeg gjorde med Ståle Solbakken. Fjerner vi homohetsen, får flere enn dem som er homofile det bedre!

AMAECHI SATTE opp tre kriterier for hvordan man skal få bukt med homofobi. For det første må vi klart uttrykke at vi ikke ønsker diskriminering. For det andre må vi ha nulltoleranse. Forskjellsbehandler noen på bakgrunn av seksuell orientering, må de enten skjerpe seg eller forsvinne. For det tredje må vi endre språkbruken. Det bør ikke være tillatt å bruke «homo» som skjellsord bare fordi noen er rar på håret eller gråter etter en takling.

Samtidig innrømmet Amaechi på direkte spørsmål fra meg at han ikke anbefaler unge utøvere å stå fram som homofile hvis de ønsker å nå langt i basketball. Til det var fordommene for store! Når det gjelder idrett og homohets er det noen ganger stor forskjell på teori og praksis ...

Samtidig ser jeg tegn på at fotballmiljøet jeg har vært en del av i mange år, er på bedringens vei. Vålerenga har greid å gjøre om hooligansakronymet ACAB (All Cops Are Bastards) til All Colours Are Beautiful – med regnbueflagget som bakgrunn. Vi går i riktig retning. Neste gang Ståle Solbakken kommer til Norge for å lede det norske landslaget, kan han løpe akkurat som han vil. For sånn løper Ståle!

Andreas Selliaas, spesialrådgiver, Norges idrettsforbund

7 SKEIVE BUD

1

Ikke tro at alle er hetero.

2

Hvis noen bruker ord som «homo», «soper», «lesbe»: Spør hva de mener med det!

3

Trenere! Si på første trening: Her er alle velkommen, svart og hvit, homo og hetero.

4

Ikke vær redd for å snakke om homofili og homohets.

5

Diskuter diskriminering og inkludering på klubbmøter og trenersamlinger.

6

Homohets skal føre til reaksjoner fra trenere og ledere.

7

Idretts glede krever at alle føler seg inkludert. Vær bevisst egne holdninger!